

PLA DOCENT

Curs: 4t
Especialitat: Pedagogia de la dansa
Matèria: Didàctica i metodologies per a l'ensenyament de la dansa
Codi de l'assignatura: 440010
Títol de l'assignatura: Didàctica específica de la dansa II
Subtítol: Didàctica específica de la dansa espanyola II
Tipus d'assignatura: Obligatòria
Adscripció de l'assignatura: Departament de Pedagogia de les Arts de l'Espectacle
Crèdits ECTS de l'assignatura: 6 ECTS
Hores totals de l'assignatura: 150h 90 h presencials (60%) – 60h de treball autònom de l'alumnat (40%)
Impartició: A determinar segons horari
Professors/es: A determinar segons POA
Descriptor: Aprenentatge en la transmissió dels continguts artístics equivalents al període de formació professional del ballarí. Treball específic de la tècnica de sabata i castanyoles així com metodologies de improvisació des de cadascuna de les tècniques i estils: Flamenc, Bolera, Estilitzada i Folklore. Aplicació dels principis bàsics de la didàctica en tots els continguts; tenint en compte l'edat dels alumnes a qui ha d'anar dirigit així com l'especificitat en la formació de la dansa i la seva projecció professional. Treball pràctic i teòric específic per donar eines a l'alumne l'estudiant de pedagogia a desenvolupar qualitats híbrides, discursos transversals i pedagogies crítiques abordant la dansa espanyola des de perspectives de l'acció contemporània.
Requisits: Didàctica específica de la dansa I (ESP)
Observacions: L'assignatura tindrà una vinculació amb les tècniques que s'imparteixen en el grau. Així mateix, amb les tendències pedagògiques, artístiques i performatives en el context d'escena contemporània Tots els coneixements poden ser aplicats a un projecte i/o activitat específica d'especialitat en el que convergeixen i s'interrelacionen continguts d'altres assignatures. Algunes d'aquestes activitats poden ser programades fora de l'horari lectiu de l'assignatura i es pactaran sempre prèviament amb el grup-classe i l'escola. L'assignatura compta amb el suport d'instrumentista en algunes de les sessions.

COMPETÈNCIES QUE ES TREBALLARAN A L' ASSIGNATURA

Competències transversals:

- CT3 Solucionar problemes i prendre decisions que responguin als objectius del treball que es realitza.
- CT6 Realitzar autocrítica cap al propi acompliment de les tasques professionals i interpersonals.
- CT7 Utilitzar les habilitats comunicatives i la crítica constructiva en el treball en equip.
- CT11 Desenvolupar en la pràctica laboral una ètica professional basada en l'apreciació i sensibilitat estètica, mediambiental i cap a la diversitat.
- CT13 Buscar l'excel·lència i la qualitat en la seva activitat professional.

Competències generals:

- CG1 Estar capacitats per a comprendre, crear, interpretar, i ensenyar la dansa amb el nivell tècnic, estilístic e interpretatiu requerit.

- CG2 Tenir un coneixement ampli de les tècniques i els llenguatges de la dansa, del moviment i de les disciplines corporals, així com el repertori des del punt de vista tècnic, estilístic i interpretatiu.
- CG4 Desenvolupar la capacitat per a analitzar, avaluar i entendre les característiques específiques de cada individu, aplicant tot allò en el desenvolupament i acompliment professional.
- CG5 Tenir capacitat per a conduir a persones, en el seu procés creatiu, formatiu i/o interpretatiu disposant dels coneixements, recursos i experiències necessàries.

Competències específiques:

- CEP1 Saber comunicar i transmetre coneixements, vinculats a la dansa, als alumnes i participants en les activitats o projectes formatius, conduint, orientant i promovent l'aprenentatge autònom.
- CEP3 Conèixer l'anatomia, fisiologia i biomecànica del cos humà, les seves capacitats i limitacions com a vehicle d'expressió artística, així com les patologies més freqüents i la seva prevenció per a poder orientar a l'alumnat en el seu procés formatiu.
- CEP4 Desenvolupar la capacitat per a entendre les característiques específiques de cada individu i, en consonància amb això, orientar a l'alumnat en el seu procés formatiu.
- CEP5 Conèixer, comprendre i aplicar els principis psicopedagògics generals, aprofundint en metodologies i didàctiques específiques de la dansa, considerant els diferents contextos en els que es pugui ocupar la funció docent.
- CEP7 Conèixer i saber aplicar tècniques d'improvisació i composició que li ajudin en la seva labor pedagògica i en la realització de recreacions i adaptacions coreogràfiques o noves creacions i en projectes de distinta índole.
- CEP10 Conèixer els moviments, tendències i escoles d'ensenyament de dansa així com el desenvolupament històric dels diferents estils de dansa i la seva evolució fins els nostres dies. Conèixer els corrents actuals relacionats amb els fet escènic.
- CEP11 Adquirir els coneixements musicals necessaris que permetin la comprensió d'una estructura musical i sonora per a la seva aplicació en el procés d'ensenyament i aprenentatge de la dansa.
- CEP17 Adquirir coneixements i habilitats per a realçar la dimensió artística i social de la dansa com a instrument clau en la integració de persones i col·lectius específics en la comunitat.
- CEP18 Saber reflexionar sobre la pròpia praxis per a innovar i millorar la labor docent i educadora, integrant els conceptes teòrics i la repercussió d'aquests sobre la pràctica professional. Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu.
- CEP19 Assumir que l'exercici de la funció educadora, docent i dinamitzadora ha d'anar perfeccionant-se permanentment i adaptant-se als canvis culturals, socials, humanístics i pedagògics al llarg de la vida.
- CEP20 Adquirir la capacitat de desenvolupar els principis i bases de la seva pròpia metodologia dins la dansa espanyola.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Coneixements:

- C1 Coneixement dels principis anatòmics i biomecànics que regeixen el moviment dins la tècnica de la dansa espanyola compresos entre les edats pròpies dels nivells avançat-professional.
- C2 Coneixement dels conceptes i principis del moviment dins la tècnica de dansa espanyola.
- C3 Coneixement del vocabulari específic (nomenclatura) de la terminologia de la Dansa Espanyola per els nivells avançat-professional.
- C4 Variacions dins els elements constitutius de la classe de Dansa espanyola.
- C5 Coneixement dels principis bàsics de la psicopedagogia aplicada a la tècnica de dansa espanyola compresos entre les edats pròpies dels nivells avançat-professional .

- C6 Principis de la psicopedagogia aplicada a la tècnica de la dansa espanyola compresos entre les edats pròpies dels nivells avançat-professional.
- C7 Coneixement dels principis generals i dels fonaments pràctics de la didàctica de la dansa espanyola en els nivells avançat-professional.
- C8 L'adequació dels principis metodològics en l'organització i planificació segons el grup classe i el seu context.
- C9 Les pautes rítmiques i musicals aplicables en la tècnica de la dansa espanyola en funció dels objectius didàctics.
- C10 Coneixements de la aplicació i correcció de la musicalitat segons els objectius metodològics plantejats.
- C11 Desenvolupament raonat de solucions a situacions didàctiques hipotètiques.
- C12 Aprofundiment en les eines d'avaluació i adequació pràctica de les programacions: any, semestre, setmana i classe.
- C13 Adequació del treball a les edats i condicions dels alumnes segons el tipus d'orientació.

Habilitats, procediments o destreses:

- H1 Desenvolupament del treball teòric i pràctic dels elements constitutius de la classe de dansa espanyola i creació d'exercicis.
- H2 Desenvolupament del treball teòric, pràctic i creació d'exercicis específic per: La col·locació en la tècnica de sabata i castanyoles, direccions i orientació a l'espai, els desplaçaments, girs i salts i tot allò que es propi de la tècnica en la dansa espanyola per als nivells avançat-professional.
- H3 Domini en la pràctica del marcatge dels diferents moviments amb la cura, precisió i rigor adequats per a la transmissió de coneixements i informacions.
- H4 Domini del treball demostratiu del docent: claredat i precisió en el marcatge dels exercicis, utilització correcta del vocabulari específic, aplicació amb correcció de la musicalitat segons els objectius metodològics plantejats...etc.
- H5 Desenvolupament de la pràctica en l'expressió i comunicació dels diferents conceptes cap als companys o en situacions hipotètiques.
- H6 Utilització precisa del vocabulari i nomenclatura dansística, pedagògica i anatòmica de la tècnica de la dansa espanyola.
- H7 Aplicació correcta dels principis de la psicopedagogia en la construcció i transmissió de la tècnica de dansa espanyola per als nivells avançat-professional i segons les característiques específiques dels alumnes.
- H8 Adequació i aplicació dels principis metodològics en l'organització i planificació segons el grup classe i el seu context.
- H9 Avaluació i adequació pràctica de les programacions: any, semestre, setmana i classe.
- H10 Aplicació correcta dels principis anatòmics i dels fonaments pràctics de la didàctica de la dansa espanyola per als nivells avançat-professional i segons les característiques específiques dels alumnes.
- H11 Desenvolupament de la pràctica del ritme i característiques musicals aplicables en la tècnica de la dansa espanyola en funció dels objectius didàctics plantejats.
- H12 Desenvolupament pràctic i de creació amb eines bàsiques de improvisació aplicats a la dansa espanyola per nivells avançat-professional.

Actituds:

- A1 Actitud de respecte vers els companys, el professor i professor instrumentista.
- A2 Actitud d'iniciativa i de disponibilitat corporal adients per a la pràctica de la dansa.
- A3 Esforç en la superació de dificultats.
- A4 Acceptació i respecte vers la diversitat de propostes i d'opinions.

- A5 Participació activa a les sessions de classe.
- A6 Predisposició per entendre la classe de tècnica pràctica com a eina imprescindible en l'increment de les destreses, la resistència, la propioceptivitat i la transmissió tant en l'especialitat de Coreografia/ Interpretació com en Pedagogia.
- A7 Demostració d'interès i curiositat pel coneixement de la matèria.
- A8 Interès en la recerca de material de les diferents propostes plantejades.
- A9 Actitud crítica en el treball propi i dels altres com a eina de desenvolupament personal.
- A10 Actitud de respecte de l'entorn de treball, instal·lacions, material, equipaments.
- A11 Acceptació d'aquestes actituds com a base per a la transmissió i l'ensenyament de la dansa.
- A12 Participació activa en les tasques encomanades en les TIC, si s'escau.

CONTINGUTS FORMATIUS (TEMARI)

Blocs de contingut:

Didàctica de la Dansa espanyola:

- Coneixement i aplicació dels conceptes i principis del moviment dins la tècnica espanyola.
- Desenvolupament dels objectius i continguts de la classe. Aplicació i avaluació del treball per competències.
- L'organització, planificació i temporalització de la classe de Dansa Espanyola segons el context, la tècnica contemporània i el nivell dels alumnes.
- La correcció i orientació dins la classe de Dansa Espanyola dels alumnes.
- La preparació i el desenvolupament de la classe: Adequació de les edats i condicions òptimes dels alumnes segons el tipus d'orientació i treball...etc.
- Aprofundiment dels diferents estils dins la Dansa espanyola

Didàctica de la Dansa espanyola en nivells avançat-professional i segons l'estil:

- Desenvolupaments dels elements constitutius de la classe de dansa espanyola apresos el curs anterior: Escalfament de castanyoles, pràctica dels diferents passos de dansa espanyola segons el nivell, combinacions de centre, elements del Repertori i refredament.
- Desenvolupament dels conceptes propis de la tècnica de la Dansa espanyola i la seva aplicació per als nivells avançat i professional.
- El cos de la dansa espanyola. (Col·locació, alineació, consciència espacial, espai sonor)
 - Desenvolupament del treball de la castanyola i la seva coordinació amb el moviment del cos.
 - Desenvolupament del treball dels "braceos" segons l'estil i nivell dels alumnes.
 - Desenvolupament del treball del "zapateado".
 - Desenvolupament del treball dels "palos" del Flamenc, i l'acompanyament amb les "palmas".
 - Desenvolupament del treball amb l'escola bolera, folklore i estilitzada a través de les seves particularitats estilístiques, rítmiques i musicals.
 - Desenvolupament del treball de la flexibilitat, plasticitat, l'elasticitat i la potència segons el nivell.
 - Desenvolupament del treball de la velocitat, l'agilitat i la precisió d'execució tècnica segons el nivell.
 - Desenvolupament del treball de la musicalitat i l'expressió artística segons el nivell.
 - Desenvolupament del treball de les dinàmiques i les qualitats del moviment segons el nivell.
 - Desenvolupament del treball de l'estil segons el nivell.
- Desenvolupament d'eines d'improvisació aplicats als estils dins la dansa espanyola
- Vocabulari específic de la terminologia de la Dansa espanyola per als nivells avançat i professional.

- Desenvolupament dels diferents passos i combinacions: estratègies d'aplicació, i anàlisi del seu procés.
- Aprofundiment en els diferents estils de la Dansa Espanyola.
 - L'execució dels petits girs dobles, amb i sense desplaçament i combinacions dels mateixos.
 - L'execució del gran gir doble i combinacions amb petits girs simples i dobles.
 - L'execució dels petits salts simples i amb bateria i les seves combinacions.
 - L'execució dels grans salts i les combinacions dels mateixos.

Didàctica i metodologia:

- Relació entre metodologia i didàctica:
 - La didàctica com a element de confirmació/correcció/innovació de la metodologia.
 - Adequació dels principis metodològics en l'organització i planificació segons el grup classe i el seu context.
 - Avaluació i adequació pràctica de les programacions: any, semestre, setmana i classe.
 - Elaboració de la metodologia pròpia.
 - La innovació didàctica i metodològica.

METODOLOGIA I ORGANITZACIÓ GENERAL DE L'ASSIGNATURA

És important que l'alumnat aporti un treball centrat en la seva pròpia reflexió, tant pel que fa en la seva mateixa experiència docent, com en la seva experiència com alumne/a de dansa.

Treball presencial a l'aula:

- Exposició teòrica per part del professor del tema a tractar amb exemples pràctics.
- Anàlisi i reflexió mitjançant el debat amb els alumnes, dels diferents aspectes, tractats a les sessions de classe, amb les seves aportacions.
- Visionat de classes o de material videogràfic en referència als continguts aplicats a la Dansa.
- Treball amb exemples de casos reals, en la pràctica de la Dansa.
- Treballs en grup i/o individuals.
- Presentacions dels treballs demanats pel professorat.

Treball autònom de l'alumne:

- Utilització de les TIC pel desenvolupament i seguiment de l'assignatura (Campus Virtual Moodle)
- Recerca d'informacions relacionades amb aspectes determinats de l'assignatura pautades pel professorat.
- Lectures d'articles i/o documents que relacionin els continguts de l'assignatura amb la pràctica de la Dansa, concretats en petits treballs escrits, realitzats tant individualment com en grup.

AVALUACIÓ (CRITERIS, ESTRATÈGIES O ACTIVITATS I PONDERACIÓ)

Criteris d'avaluació:

Continguts:

- Grau de comprensió dels continguts i la seva aplicació lògica i coherent en funció del context al que va dirigit i en funció de l'estil.

Format del treball escrit:

- Estructura i forma del treball.
- Ortografia.
- Defensa oral (si s'escau)

Treball d'aula:

- Construcció dels exercicis i les combinacions
- Aplicació dels continguts

- Marcatge dels exercicis
- Adequació i precisió musical dels exercicis.
- La participació i el debat.
- Comunicació amb els diferents col·lectius implicats en una classe de dansa

Ponderacions:

Donades les característiques metodològiques es tindrà en compte:

Assistència i participació: 15-30%

Activitats d'aula i treball individual: 40-60%

Presentacions (orals/escrita): 10-40%

BIBLIOGRAFIA, FONTS I RECURSOS DE DOCUMENTACIÓ

Bàsica

Barros, F. (2011): *Flamenco en las aulas*. Signatura ediciones de Andalucía.

Bennahum, Ninotchka D.; Goldberg, K. Meira; Heffner Hayes, Michelle: *Flamenco on the Global Stage: Historical, Critical and Theoretical Perspectives*. Jefferson, NC: McFarland, 2015.

Clemente, Luis: *Flamenco de evolución*. Ed. Lapsilázuli, 2002.

Didi-Huberman, G.: *El bailar de soledades* [Traducción: Dolores Aguilera]. Valencia: Pre-Textos, 2006 / 2008.

Lavaur, Luís: *Teoría romántica del cante flamenco*. Edición Nacional, 1976.

López, M. (2004): *Introducción al flamenco en el Currículum escolar*. Akal Ediciones.

Murga, I. Ros, F. (2012): *Las líneas actuales de investigación en danza española*. Editorial Nebrija.

Navarro García, José Luís: *Tradición y vanguardia: el baile de hoy, el baile de mañana*. Murcia: Nausicaá, 2006.

de la Puente, F. (2013): *Reflexiones sobre la naturaleza del baile y la danza*. Editorial La fábrica de libros.

Serrano, Mª V. (2003): *La Danza Española: Escuela Bolera, crecimiento y aprendizaje*. Editorial ESM.

Serrano, Mª V. (2012): *La Danza Española: La Escuela Bolera II*. Editorial Cultiva Libros.

Complementària

Cobos, Serxio. (2018) Bailegramas, Editorial A Central Folque. (Edició en gallec)

D.D.A.A.: *Flamenco, Vanguardia y cultura popular 1865-1936*. Madrid: Museo Reina Sofía, 2008.

Cortizo, Mª E. (1992): *La pervivencia del repertorio de la escuela bolera en la Zarzuela restaurada del siglo XIX*. En *La escuela bolera Encuentro Internacional*". Instituto Nacional de Artes Escénicas y la Música. Madrid, pp. 181-185.

Escudero, V (1947): *Mi Baile*. Montaner y Simón. Barcelona.

Lopez Rodriguez, Fernando (2017) : *De puertas para adentro*. Editorial Egales. Madrid

Lopez Rodriguez, Fernando (2020) : *Historia queer del Flamenco*. Editorial Egales. Madrid

Navarro, J. L. (2003): *El Ballet Flamenco*. Portada. Sevilla.

Navarro, J. L. (2008-2010): *Historia del baile flamenco*. Signatura Ediciones. 5 volúmenes. Sevilla.

Navarro, J. L. (2002): *De Telethusa a la Macarrona. Bailes andaluces y Flamencos*. Portada Editorial. Sevilla

Serrano, Mª V. (2003): *La danza española: escuela bolera, conocimiento y aprendizaje*. Librerías Deportivas Esteban Sanz. Madrid.

Washabaugh, William: *Flamenco. Pasión, política y cultura popular*. Barcelona: Paidós de Música, 1996.